

Arbetsmarknadsutsikterna våren 2019 Värmlands län

Prognos för arbetsmarknaden 2019-2020

Innehåll

1	Sammanfattning	4
2	Förväntningsläget våren 2019	5
3	Efterfrågan på arbetskraft	6
4	Utbudet av arbetskraft	10
5	Utmaningar i länet	13
6	Bilagor	15
6.1	Bilaga 1 Definitioner	15
6.2	Bilaga 2 Arbetskraftsbristens konsekvenser	16

1 Sammanfattning

Förväntningsläget 2019

Efterfrågan på varor och tjänster är fortsatt hög i länet. Optimismen är utbredd och syns inom nästan alla branscher. Arbetsförmedlingens bedömning är att högkonjunkturen i länet fortsätter under 2019, men att en avmattning är att vänta framöver.

Många arbetsgivare planerar att rekrytera under det kommande året. Det är en ökning jämfört med förra årets utsikter och Värmlands län ser fler anställningsplaner än riket överlag. Många rekryteringar ställer krav på specifik kompetens, yrkesutbildning eller yrkeslegitimation, vilket inte matchar de arbetslösas kompetenser. Många arbetsgivare uppger redan stora rekryteringsproblem och bedömningen är att svårigheterna kommer kvarstå även under de närmsta åren.

Prognos sysselsättning och arbetslöshet

Antalet sysselsatta bedöms fortsätta öka i år och 2020, men i något svagare takt än under de senaste åren. Avgörande faktorer är den avmattande konjunkturen, länets minskande befolkningstillväxt och skillnaderna mellan efterfrågade och tillgängliga kompetenser.

Värmland har under flera år varit bland de län med störst minskning av antalet arbetslösa och bedöms fortsätta vara det även framöver. Det totala antalet inskrivna arbetslösa och långtidsarbetslösheten minskar tydligt, men en viss inbromsning förväntas framöver. Utrikes födda, de utan gymnasial utbildning, samt de som varit inskrivna arbetslösa i mer än 24 månader har fortsatt störst svårigheter att komma i arbete.

Utmaningar i länet

Värmlands län står inför stora arbetsmarknadspolitiska utmaningar under prognosperioden. Arbetsförmedlingen lyfter fram tre som är mycket viktiga att angripa.

- Motverka bristen på arbetskraft
- Öka utrikes föddas sysselsättning och nyttja deras kompetenser
- Motverka långtidsarbetslöshet

Fokus behöver ligga på att motverka dessa utmaningar så snabbt och effektivt det går, särskilt då konjunkturen mattas av och där resurserna för att ge intensifierat stöd till personer med svag anknytning på arbetsmarknaden minskar.

2 Förväntningsläget våren 2019

Den globala ekonomin mattas av

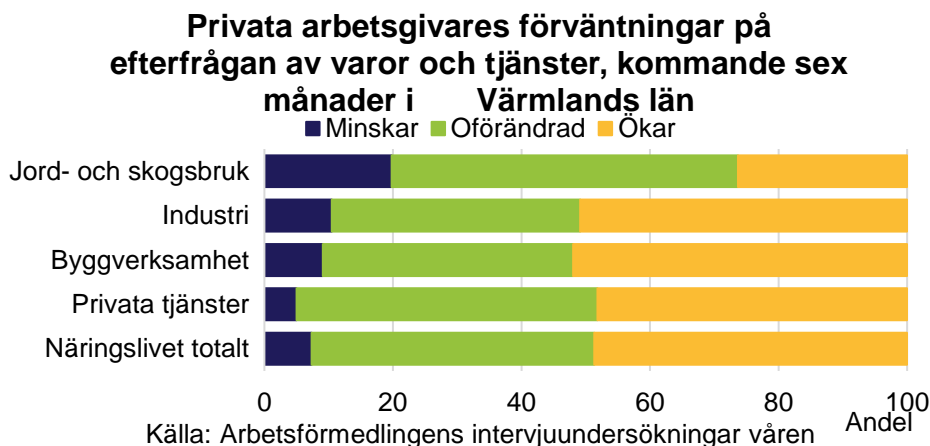
Efter flera år av stark tillväxt har den globala konjunkturen passerat sin topp. Resursutnyttjandet är samtidigt högt och arbetslösheten har sjunkit i många länder under lång tid. Sammantaget beräknas världskonjunkturen växla in på en lugnare bana under prognosperioden som sträcker sig fram till och med 2020.

Även svensk ekonomi har passerat sin topp och befinner sig i en avmattningsfas. Tillväxttakten beräknas växla ner framöver i takt med att utsikterna i världsekonomin försvagas och exportefterfrågan minskar. Efter en längre period med hög nivå på efterfrågeutvecklingen i näringslivet visar Arbetsförmedlingens senaste intervjuundersökningar ett svagare stämmningsläge jämfört med i fjol. Ett fortsatt högt resursutnyttjande gör samtidigt att företagen planerar för fler anställda under prognosperioden.¹

Förväntningsläget i länet

Efterfrågan på varor och tjänster är fortsatt hög i länet. De senaste årens prognosrapporter visade en viss dämpning, men nu syns en mer optimistisk framtidssyn igen. Ungefär hälften av arbetsgivarna tror på ökad efterfrågan närmsta året, och mindre än en av tio tror på en minskning. Arbetsförmedlingens bedömning är att högkonjunkturen i länet fortsätter under 2019 och 2020, men att den har toppat och en viss avmattning är att vänta.

Optimismen är utbredd och syns inom nästan alla branscher. De branscher som på längre sikt ser sin efterfrågan öka mest är handel, utbildning, vård och omsorg. Mest optimistisk för kommande halvår är hotell och restaurang, vilket kan förklaras av dess säsongsbetonade karaktär. Inom jord- och skogsbruk är förväntningarna mer dämpade, men optimismen är högre för kommande halvår än i senaste årets prognoser.

¹ För en mer utförlig beskrivning av Arbetsförmedlingens syn på det internationella och nationella läget samt prognoser på riksnivå, se Arbetsmarknadsutsikterna våren 2019 för riket.

3 Efterfrågan på arbetskraft

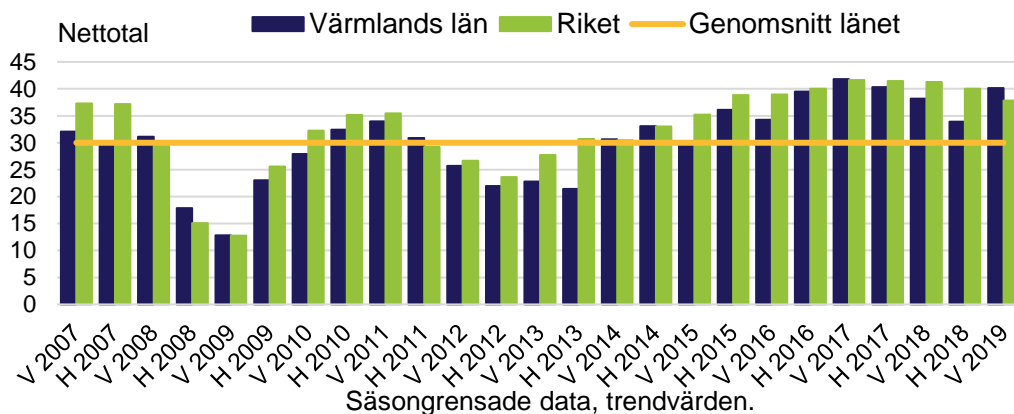
Arbetsgivarnas efterfrågan på arbetskraft fortsätter vara på höga nivåer. Behovet av personal finns inom flera branscher och yrkesgrupper fram till slutet av 2020. Antalet nyanmälda lediga jobb i Arbetsförmedlingens platsbank² har varit något fler än motsvarande period 2018. Även de låga nivåerna på varseltalen förstärker bilden av en stark arbetsmarknad med efterfrågan på arbetskraft i länet.

Anställningsplaner

Under de senaste två åren har anställningsplanerna bland länets privata arbetsgivare stadigt avtagit, men vi ser nu en vändning. Nivåerna är nära toppnoteringen 2017. Den senaste utsikten ligger således klart över det historiska genomsnittet. Diagrammet nedan visar andelen företag som enligt Arbetsförmedlingens prognosundersökning avser att utöka antalet anställda under kommande året uttryckt i netttotal.³ Nästan hälften av arbetsgivarna uppger att de planerar utöka sin personalstyrka under det kommande året.

Jämfört med riket, som fortsatt förutser avtagande anställningsplaner, så sticker Värmlands län ut med en mer optimistisk syn på kommande års nyrekryteringar. Prognosen för länet är således fortsatt stark, vilket ger goda indikationer för en fortsatt god utveckling av arbetsmarknaden i länet.

Privata arbetsgivare som planerar att utöka sin personalstyrka på ett års sikt

Anställningsplanerna varierar i styrka beroende på bransch, men det finns en bred optimism för det kommande året. Arbetsgivarna inom hotell och restaurang har starkast anställningsplaner den närmsta tiden, vilket grundar sig i sektorns säsongsbeto-

² Tillförlitligheten på Platsbanken är något osäker och det finns ett overifierat bakomliggande rekryteringsbehov, men signaler från arbetsgivarna är att ett stort behov finns.

³ Netttotal visar skillnaden mellan andelen företag som bedömer att de skall öka antalet anställda och andelen som tror på minskat antal anställda. Arbetsgivarna har också möjlighet att uppge oförändrad sysselsättning. Siffran kan alltså variera mellan +100 och -100.

nade karaktär. Även offentlig sektor, främst utbildning, vård och omsorg har stort behov av arbetskraft. Lärare för alla åldrar, från förskola till ämneslärare, och vårdpersonal inom alla sektorer saknas i stor utsträckning. En stark orsak till detta är ökat antal yngre och äldre i länet, men även stora pensionsavgångar. Även transportsektorn ser stora pensionsavgångar och har stort rekryteringsbehov av främst lastbilsförare och bussförare.

Inom byggverksamhet, tillverkning och utvinning, energi och miljö behövs många ledande roller så som produktionschefer och ingenjörer, men även en del specifik kompetens så som anläggningsarbetare, VVS-montörer, svetsare och maskinställare. Även kommunikation- och informationssektorn söker specifik kompetens. Den digitala utvecklingen gör att det skapats en efterfrågan på mjukvaru- och systemutvecklare och övriga IT-specialister.

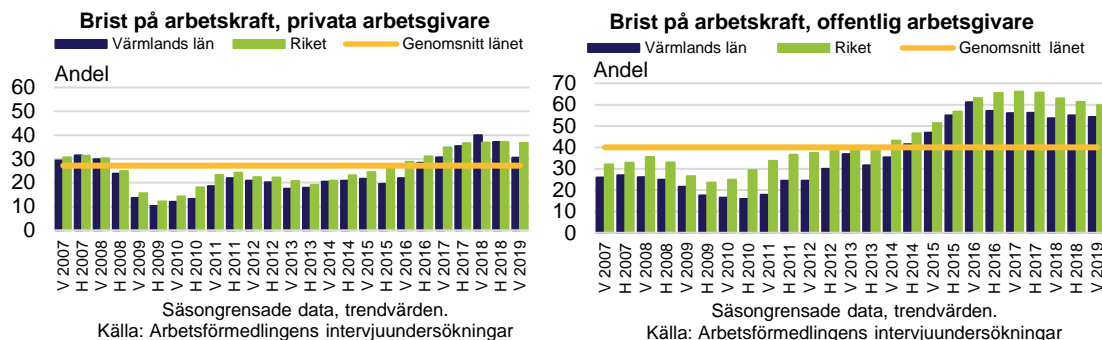
Överlag är bedömningen att många nyrekryteringar kommer ske framöver. En gemensam faktor för många av yrkena där brist finns är att de ställer krav på specifik kompetens, yrkesutbildning eller yrkeslegitimation. Detta är en stor utmaning för länet, då dagens behov inte matchar de arbetslösas kompetenser.

Rekryteringsproblem

Den brist- och överskottssituation som finns på arbetsmarknaden påverkas långsiktigt av en rad faktorer, exempelvis demografisk utveckling och utbildningsnivå. På kort sikt är konjunkturella förändringar en kraftigt bidragande orsak till hur brist- och överskottsyrtken utvecklas. Ett bra konjunkturellt läge innebär ofta att arbetsgivare har svårt att rekrytera personal jämfört med ett svagare sådant. Dagens högkonjunktur, minskande arbetskraft och matchningssvårigheter, samverkar alla för att skapa den situation av mycket höga rekryteringsproblem som redan finns och bedöms fortsätta.

Andelen arbetsgivare, både privata och offentliga, som upplever rekryteringsproblem har legat högt flera år i rad, både i riket och i länet. Det finns en utbredd svårighet att få tag i arbetskraft med rätt kompetens. Den senaste intervjuundersökningen visar dock en stor förbättring i Värmland. Länets nivåer ligger nu klart under riket. Där man tidigare uppvisat samma svårigheter som riket skiljer sig nu den upplevda bristen på arbetskraft med 6,7 procentenheter mellan riket och länet. Även inom offentlig sektor är bristen på arbetskraft lägre i Värmland än i riket, men nivåerna är fortsatt höga, med strax över 50 procent av arbetsgivarna som uppger brist på arbetskraft.

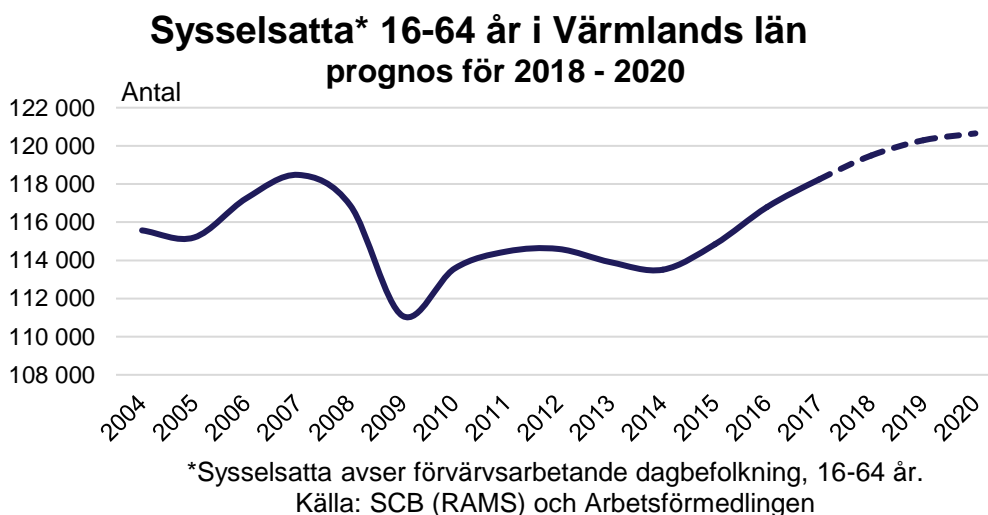
En stor faktor till rekryteringsbehoven är att många av yrkena där anställningsbehov finns kräver specifik yrkesutbildning, yrkeskompetens eller yrkeslegitimation, till exempel utbildning och erfarenhet som svetsare eller legitimation inom sjukvårds- och läraryrken.

Bristen på arbetskraft får konsekvenser för företagen. I intervjuundersökningarna uppger majoriteten av arbetsgivarna att rekryteringarna tar allt längre tid. 27 procent av arbetsgivarna uppger dessutom att man vid ett eller flera tillfällen helt misslyckats med att rekrytera till tjänsten. Sex av tio arbetsgivare uppger till detta att arbetskraftsbristen leder till att befintlig personal får arbeta mera. Detta märks särskilt inom utbildning, vård och omsorg, samt företagstjänster. Majoriteten av företagen inom byggsektorn och information och kommunikation uppger även att man tvingats tacka nej till ordrar. Ytterligare en vanlig konsekvens är att man tvingats sänka kraven på yrkes- eller utbildningserfarenhet. Då brist på arbetskraft bedöms fortsätta är detta konsekvenser som länets arbetsgivare kommer få uppleva allt mer.⁴

Antalet sysselsatta ökar men i avtagande takt

Värmlands län har haft en god jobbtillväxt de senaste åren och antalet sysselsatta väntas fortsätta att öka även i år och 2020, om än i något svagare takt. Under både 2019 och 2020 beräknas sysselsättningen stiga med drygt 300 personer. Det motsvarar en sysselsättningsökning på 0,3 procent per år.

En lägre sysselsättningstillväxt under prognosperioden än under 2018 beror delvis på en avmattning av konjunkturen, något som gäller för hela riket. För Värmlands del är

⁴ För detaljerad statistik om arbetskraftsbristens konsekvenser utifrån vårens intervjuundersökning, se bilaga 6.2

också den minskade befolkningstillväxten en stor faktor. Bland män förväntas tillväxten av förvärvsarbetande vara något starkare än bland kvinnor. Det kan kopplas till att det är mer mansdominerade branscher som har kraftigare tillväxt.

Den största tillväxtpotentialen finns bland utrikes födda. Bland inrikes födda finns inte samma potential för sysselsättningsökning som tidigare. Inom denna grupp är det i princip full sysselsättning, som en följd av en minskad population i yrkesaktiv ålder samt en lång period av högkonjunktur i länet.

Tabell 1: Prognosticerad sysselsättningsutveckling i Värmlands län.

	Utfall 2016	Utfall 2017	Prognos 2018	Prognos 2019	Prognos 2020
Jord- och skogsbruk	Minskat	Minskat	Minskar	Minskar	Minskar
Industri	Oförändrat	Oförändrat	Oförändrat	Oförändrat	Minskar
Byggverksamhet	Ökat	Ökat	Ökar	Ökar	Oförändrat
Privata tjänster	Oförändrat	Ökat	Ökar	Ökar	Oförändrat
Offentliga tjänster	Ökat	Ökat	Ökar	Ökar	Ökar
Totalt	Ökat	Ökat	Ökar	Ökar	Oförändrat

Källa: SCB och Arbetsförmedlingen

Antalet förvärvsarbetande bedöms öka inom flera näringsgrenar med tyngdpunkt på 2019. En viss inbromsning är dock att vänta under 2020. Trots detta finns det många arbetstillfällen när exempelvis pensionsavgångar behöver ersättas.

Värmland är rikt på skogar, men jord- och skogsbrukssektorn sysselsätter inte särskilt många personer. Minskningen som pågått under flera år bedöms fortsätta även under 2019 och 2020. Länet är istället industritungt, med många förvärvsarbetande inom sektorn. Prognosen visar dock på en trolig, men liten minskning under 2020. Detta beror i stor utsträckning på kommande pensionsavgångar där man har svårt att nyrekrytera då det saknas arbetskraft med rätt kompetens, så som svetsning, industrielektriker och maskinställare. Detta problem visar sig främst i västra, norra och östra delarna av länet.

Det har varit och bedöms fortsätta vara stort tryck på byggföretagen. Sektorn kommer fortsatt sysselsätta många, men ökningen man sett under de senaste åren börjar nu stagnera.

Privata tjänster sysselsätter ungefär en tredjedel av länets förvärvsarbetande. En fortsatt god efterfrågan på tjänster både från hushåll och företag innebär en fortsatt ökad efterfrågan på personal i den privata tjänstesektorn. Bedömningen blir att sysselsättningen inom de privata tjänsterna ökar under 2019 och blir oförändrad under 2020.

Inom offentlig verksamhet, så som utbildning, vård och omsorg ser stora utmaningar framöver. Det krävs många nyanställningar, men bristen på alltifrån lärare till sjukvårdspersonal är ett nationellt problem. Stora pensionsavgångar och att för få utbildas är två orsakande faktorer. Bedömningen är att sysselsättningen inom dessa grenar kommer öka, men ändå inte tillräckligt för att täcka behoven.

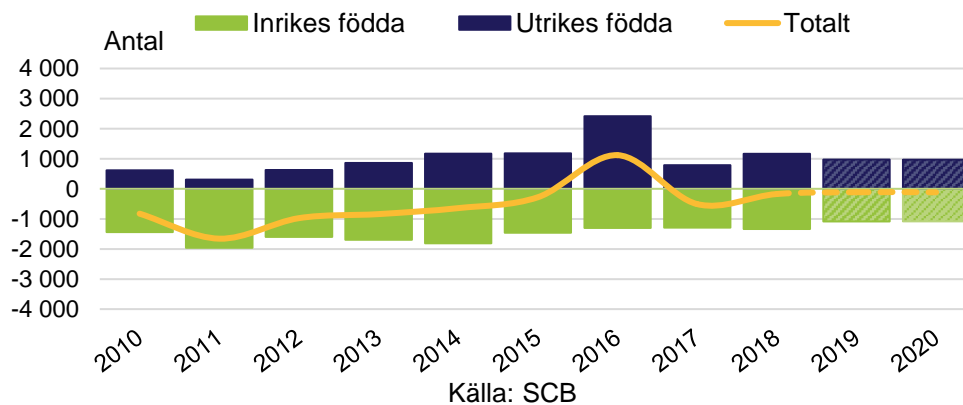
4 Utbudet av arbetskraft

Befolkningen växer, men arbetskraften avtar

Hur många som kan arbeta bestäms i stor utsträckning av befolkningsutvecklingen i yrkesverksam ålder. Enligt SCB:s befolkningsprognos väntas åldersgruppen 16-64 år fortsätta att öka i riket med 325 000 personer eller 5,2 procent fram till 2025.⁵ Ökningen förväntas bli fortsatt ojämnt fördelad över riket, med en stark fördel för främst storstadsregionerna och större städer. Värmlands län ligger i botten vad gäller framtida utveckling av befolkning i yrkesverksam ålder. Den totala befolkningen ökar med ungefär 1 000 personer per år, men antalet i åldern 16 till 64 år förväntas minska med strax över 100 personer per år.

Tre av länets 16 kommuner prognostiseras få en positiv tillväxt av befolkningen i yrkesverksam ålder. Det handlar om Karlstad, och dess gränskommuner Hammarö och Forshaga. I länets övriga kommuner beräknas den yrkesverksamma befolkningen minska. Under samma tidsperiod ökar dessutom antalet äldre, 65 år och mer, och den yngre delen av befolkningen, upp till 15 år. Således växer den del av befolkningen som till stor del är beroende av skola, vård och omsorg, parallellt med att arbetskraften minskar.

Förändringar i befolkningen 16-64 år i Värmlands län, prognos för 2019-2020

Fortsatt kraftig minskning av arbetslösheten i Värmland

Arbetslösheten har minskat i samtliga län under de senaste åren, men en viss inbromsning syns på riksnivå. Värmland är dock fortfarande ett län med mycket god utveckling och prognos för antalet arbetslösa även under kommande år. Värmland har under flera år varit bland de län med störst minskning av antalet arbetslösa och bedöms fortsätta vara det även framöver.

Det totala antalet inskrivna arbetslösa i Värmland minskar tydligt. Under 2019 bedöms det vara 550 färre inskrivna arbetslösa jämfört med motsvarande period 2018.

⁵ SCB:s befolkningsprognos 2018

Nedgången bromsar tydligt in, men antalet inskrivna arbetslösa minskar med ytterligare 150 personer under 2020. Det motsvarar en relativ arbetslöshet på 6,2 procent⁶ i slutet av 2019 och på 6,1 procent 2020. Att minskningen avtar beror bland annat på att den kompetens arbetsgivarna efterfrågar blir svårare att hitta bland dem som är inskrivna arbetslösa.

Långtidsarbetslösheten minskar i både riket och länet. Förklaringen är att de senaste årens konjunktur har haft en mycket positiv effekt på sysselsättningen. Värmlands minskning av långtidsarbetslöshet är markant större än riket överlag. I april 2019 hade 11,7% färre arbetslösa varit inskrivna i ett helt år jämfört med samma månad förra året, vilket motsvarar strax över 400 personer. Dock är arbetsmarknaden inte lika gynnsam för de som varit i arbetslösa längre än 24 månader. Där ökar antalet arbetslösa och kommer fortsätta att öka under prognosperioden. En stor faktor är de många människor som kom till Sverige för strax över två år sedan och att många av dessa ännu inte lyckats etablera sig på den svenska arbetsmarknaden. Bland de födda i Sverige minskar antalet som varit arbetslösa i 24 månader eller längre, men de med bakgrund i andra länder, där exempelvis språket kan vara ett hinder på arbetsmarknaden, ökar i stor utsträckning.

Arbetslöshetens sammansättning

Arbetslösheten sjunker för alla grupper som visas i diagrammet nedan, men nivåerna skiljer sig kraftigt åt mellan de olika grupperna.⁷

Arbetslösheten är fortsatt väldigt låg för inrikes födda, mycket tack vare den starka konjunkturen. Skillnaden jämfört med utrikes födda är dock stor. Diagrammet nedan illustrerar skillnaden tydligt. Siffrorna visar även att utrikes födda har än svårare i Värmland att komma ut i arbete än i övriga riket. Detta visar samtidigt att det är

⁶ Som andel av den registerbaserade arbetskraften, 16-64 år.

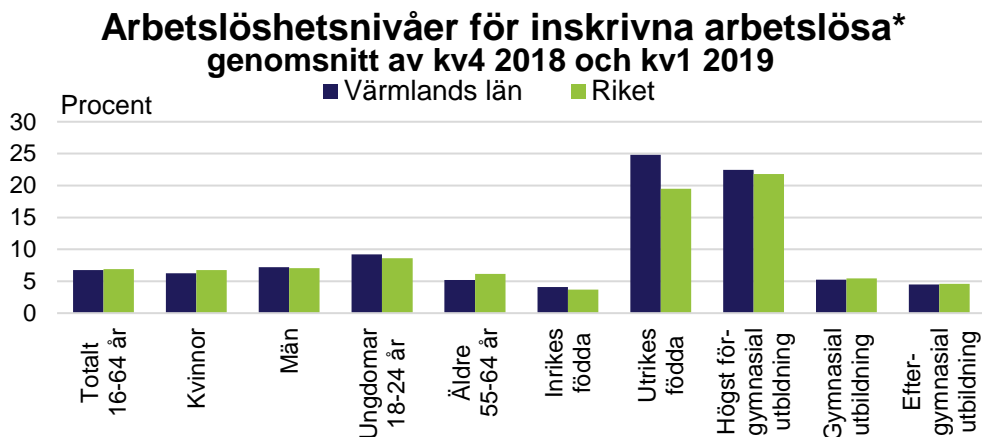
⁷ Mer utförlig statistik om arbetslösheten i länet och på kommunnivå återfinns här: <https://www.arbetsformedlingen.se/statistik>

främst inom gruppen utrikes födda som lediga resurser finns att tillgå för kompetensförsörjningen framöver.

Den andra gruppen som ligger markant högre än övriga är de utan gymnasieutbildning, även om arbetslösheten minskat något även för denna grupp. Detta visar att utbildningsnivå är en rigid vattendelare på den svenska arbetsmarknaden. Med det menas att det oftast ställs krav på en genomförd gymnasieutbildning för att få ett arbete. Utmaningarna för personer som saknar detta är således stora. Majoriteten av de inskrivna som saknar gymnasial utbildning är dessutom födda utanför Sverige, vilket innebär att deras etablering på arbetsmarknaden ofta tar ännu längre tid. Arbetslösheten för de med gymnasial eller eftergymnasial utbildning är istället låg, och ligger kring 5 procent för båda grupper.

Mellan könen finns en liten skillnad. Kvinnor har en något lägre arbetslöshet än männen. Skillnaden mellan könen minskar dock kontinuerligt och ligger nu på relativt lika nivå. Som nämnt ovan minskar dock arbetslösheten för båda grupperna.

Även bland de mellan 18-24 år minskar arbetslösheten. I Värmlands län ligger ungdomsarbetslösheten dock på något högre värden än övriga riket. Bland de mellan 55-64 ligger dock Värmland lägre än riket.

*Statistiken i diagrammet avser inskrivna arbetslösa i åldrarna 16-64 år om inget annat anges. Källa: Arbetsförmedlingen och SCB

5 Utmaningar i länet

Länets arbetsmarknadspolitiska utmaningar är komplexa och ställer stora krav på samordning och samarbete. Värmland står inför stora utmaningar för att klara kompetensförsörjning och välfärd i framtiden. Myndigheter, kommuner, näringsliv och organisationer behöver därför samarbeta i dessa frågor för att uppnå bra och hållbara resultat.

Motverka bristen på arbetskraft

Arbetskraften i länet förväntas minska framöver, parallellt med ett ökat antal yngre och äldre personer. Det innebär att färre arbetande ska försörja fler som har behov av samhällets service i form av vård, omsorg och skola. Det är även många i arbetsför ålder som flyttar ifrån länet, vilket urholkar den befintliga arbetskraften. De som rör sig från länet är dessutom främst unga och högtbildade, vilket gör att länet tappar mycket av den kompetens som arbetsgivarna efterfrågar. Inom flera yrken, som det redan idag råder brist inom, förväntas behoven av arbetskraft öka under flera år. Det är således otroligt viktigt att ta tillvara all den kompetens och arbetsförmåga som finns i länet. Värmlands län har redan idag stora rekryteringsproblem överlag, och den minskade befolkningen i arbetsför ålder medför fortsatta svårigheter. Situationen medför en förstärkning av de redan befintliga rekryteringsproblemen som finns i länet.

En annan utmaning är att de kompetenser arbetsgivarna efterfrågar i många fall saknas bland de arbetslösa. Den under flera år starka efterfrågan på arbetskraft har medfört att den tillgängliga arbetskraftsresursen som har efterfrågade kompetenser krympt till en låg nivå, varvid matchningsläget är ansträngt. Den allt knappare tillgången på utbildad arbetskraft försvårar arbetsgivares möjligheter att tillsätta lediga jobb även under 2019 och 2020. För vissa arbetsgivare leder det ansträngda matchningsläget till stora konsekvenser för verksamheten. Vissa får exempelvis tacka nej till order eller minska sin produktion. Sådana konsekvenser kan innebära en försämrad ekonomisk tillväxt och får därför stora konsekvenser på sikt. Här måste utbildningsinsatser sättas in för att höja utbildningsnivån på personer med kort utbildning. Även specifika yrkesutbildningar är viktiga för att tillgodose arbetsmarknaden med efterfrågad kompetens. Här behöver man se över vad som efterfrågas och hitta effektiva och hållbara lösningar.

Öka utrikes föddas sysselsättning och nyttja deras kompetenser

Utvecklingen på arbetsmarknaden är stark för väldigt många grupper av arbetslösa. Bland inrikes födda är andelen sysselsatta mycket hög och arbetslösheten den lägsta sedan början av 1990-talet. Det finns mycket som tyder på att de nyttjade arbetskraftsresurserna bland inrikes födda ligger nära det potentiella taket. De resurser som inte nyttjas finns därmed i huvudsak bland utrikes födda. Denna slutsats visar sig redan bland annat genom att en stor del av den ökade sysselsättningen består av utrikes födda och den andelen beräknas bli högre kommande år.

På grund av den demografiska utvecklingen blir det extra tydligt att utrikes födda behövs i Värmlands län. Att många kommer till Sverige och länet innebär oundvikligen utmaningar i sig, men det är viktigt att tänka långsiktigt. För att finansiera välfärden samt ha en fungerande kompetensförsörjning krävs det ett inflöde av nya människor. Därför är det viktigt att ta tillvara utrikes födda som flyttar hit och jobba aktivt för att de ska etableras på arbetsmarknaden. En utmaning i att få ut de utrikes födda på arbetsmarknaden ligger i att kunna nyttja deras kompetenser. Ska länet ha en god sysselsättningstillväxt krävs ett effektivt resursutnyttjande. Till detta behövs bland annat validering av tidigare utbildningar och erfarenheter. Många som har kommit till Sverige och Värmland har både utbildning och erfarenhet inom yrken där arbetsgivarna idag har svårt att rekrytera. I andra fall behövs utbildningsinsatser för att ge de kompetenser som efterfrågas av arbetsgivarna. Det är också viktigt att informera och vägleda människor om framtidens arbetsmarknad för att flera ska utbilda sig inom bristyrken.

Motverka långtidsarbetslöshet

Majoriteten av alla inskrivna arbetslösa i Värmlands län tillhör grupper som anses stå längre ifrån ett arbete. Risken att bli kvar i arbetslöshet ökar dessutom ju längre en person är arbetslös. Varken samhället eller individen har råd med en ökad långtidsarbetslöshet. Det är viktigt att se kompetensen hos varje enskild individ och ta tillvara den så mycket som det går. Man måste också kartlägga behovet av insatser för att höja kompetensen eller anställningsbarheten.

Den förändrade sammansättningen av arbetslösheten som skett på senare år samtidigt som de subventionerade anställningarna minskar innebär en mycket stor risk för att långtidsarbetslösheten kommer stiga. Utöver detta så kommer de personella resurserna att minska inom Arbetsförmedlingen under det kommande året vilket försvårar möjligheterna att ge ett intensifierat stöd till personer med en svag position på arbetsmarknaden.

Mycket talar för att takten i strukturförändringarna ökar inom näringslivet de närmaste åren drivet genom den teknologiska utvecklingen, exempelvis genom en fortsatt utveckling av digitalisering, AI och automatisering. Denna tilltagande process kommer att ytterligare förstärka obalansen på arbetsmarknaden och allteftersom leda till fler långtidsarbetslösa som inte har de kompetenser som efterfrågas på arbetsmarknaden.

Utbudet av arbetskraft är svårt att förändra. Det handlar främst om att nyttja det arbetskraftsutbud som finns och hitta nya effektiva sätt att göra den gångbar på arbetsmarknaden. I ett läge när vi börjar se en avmattning i ekonomin är det extra viktigt att bryta långtidsarbetslösheten och även öka konkurrensförmågan hos många inskrivna arbetslösa. Det är viktigt att komma ut i olika insatser eller arbete för att skapa förutsättningar för en stärkt konkurrensförmåga på arbetsmarknaden.

6 Bilagor

6.1 Bilaga 1 Definitioner

Inskrivna arbetslösa

Inskrivna arbetslösa är summan av öppet arbetslösa och deltagare i program med aktivitetsstöd. Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik tillhör inte Sveriges officiella statistik. Den officiella arbetslöshetsstatistiken redovisas av Statistiska centralbyrån (SCB) i deras Arbetskraftsundersökning (AKU).

Registerbaserad arbetskraft

Den registerbaserade arbetskraften utgörs av:

1. Den förvärvsarbetande nattbefolkningen (enligt SCB:s Registerbaserade arbetsmarknadsstatistik, RAMS).
2. Öppet arbetslösa (inskrivna på Arbetsförmedlingen).
3. Personer i program med aktivitetsstöd (inskrivna på Arbetsförmedlingen).

Den registerbaserade arbetskraften används för att redovisa andelen arbetslösa i Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik. Samtliga uppgifter avser åldersgruppen 16-64 år.

6.2 Bilaga 2 Arbetskraftsbristens konsekvenser

Tabell 2: Arbetskraftsbristens påverkan på rekryteringarna uttryckt som andelar, näringslivet i Värmlands län⁸

	Näringslivet totalt	Jord- och skogsbruk	Industri	Byggverksamhet	Privata tjänster
Lyckades inte rekrytera	27	52	42	11	28
Det tog längre tid än normalt	68	42	69	73	68
Sänkte kraven på utbildning	20	10	20	2	20
Sänkte kraven på yrkeserfarenhet	36	10	35	14	48
Sänkte kraven på social kompetens	8	0	5	0	13
Rekryterade utomlands	1	0	1	0	1
Erbjöd högre löner	8	0	15	6	7
Erbjöd andra förmåner	3	0	7	0	3
Andra åtgärder	9	0	8	11	9

Källa: Arbetsförmedlingens intervjuundersökning våren 2019

⁸ Frågan har flervalsoalternativ och alternativen ska således inte summeras.

Tabell 3: Arbetskraftsbristens påverkan på rekryteringarna uttryckt som andelar, offentliga tjänster i Värmlands län⁹

	Vård och omsorg	Utbildning	Offentlig förvaltning
Lyckades inte rekrytera	36	14	23
Det tog längre tid än normalt	52	31	12
Sänkte kraven på utbildning	44	48	5
Sänkte kraven på yrkeserfarenhet	48	41	7
Sänkte kraven på social kompetens	4	5	2
Rekryterade utomlands	8	0	0
Erbjöd högre löner	16	26	2
Erbjöd andra förmåner	0	2	2
Andra åtgärder	4	2	2

Källa: Arbetsförmedlingens intervjuundersökning våren 2019

⁹ Frågan har flervalsoalternativ och alternativen ska således inte summeras.

Tabell 4: Konsekvenserna av arbetsgivarnas rekryteringsproblem uttryckt som andelar, näringslivet i Värmlands län¹⁰

	Näringslivet totalt	Jord- och skogsbruk	Industri	Byggverksamhet	Privata tjänster
Hyrde in från bemanningsföretag	11	0	17	12	10
Befintlig personal fick arbeta mera	60	62	69	54	59
Internutbildning av befintlig personal	18	0	24	8	20
Köpte tjänster (inkl. lägga ut produktion)	10	0	17	13	7
Tackade nej till order	32	0	34	66	25
Produktionen/servicen minskade	18	14	14	13	21
Planerad expansion sköts på framtiden	13	0	9	32	9
Tankar på att flytta produktion till utlandet	0	0	0	0	0
Fick inga konsekvenser	8	38	2	15	6

Källa: Arbetsförmedlingens intervjuundersökning våren 2019

Tabell 5: Konsekvenserna av arbetsgivarnas rekryteringsproblem uttryckt som andelar, offentliga tjänster i Värmlands län¹¹

	Vård och omsorg	Utbildning	Offentlig förvaltning
Hyrde in från bemanningsföretag	28	5	2
Befintlig personal fick arbeta mera	52	33	26
Internutbildning av befintlig personal	8	7	2
Köpte tjänster	0	2	2
Kvalitén i servicen försämrades	28	33	7
Produktionen/servicen minskade	24	7	7
Planerad expansion sköts på framtiden	4	0	0
Fick inga konsekvenser	4	7	0

Källa: Arbetsförmedlingens intervjuundersökning våren 2019

¹⁰ Frågan har flervalsalternativ och alternativen ska således inte summeras.

¹¹ Frågan har flervalsalternativ och alternativen ska således inte summeras.

Arbetsmarknadsutsikterna för Värmlands län är en del av Arbetsförmedlingens prognosarbete. På vår webbplats www.arbetsformedlingen.se/prognoser hittar du arbetsmarknadsutsikter för alla län samt för landet som helhet.

Om du är intresserad av mer information om framtidsutsikterna för ett speciellt yrke rekommenderar vi vår webbaserade vägledningstjänst *Yrkeskompassen*, som uppdateras två gånger per år. Se www.arbetsformedlingen.se/yrkeskompassen. Här beskrivs jobbmöjligheterna under det närmaste året för nära 200 yrken i samtliga län. Dessa täcker tillsammans 80 procent av arbetsmarknaden. I rapporten *Var finns jobben?* presenteras en sammanfattning av yrkesprognoserna per yrkesområde på riksnivå.

Prognosmaterialet är fritt att användas och får citeras med källhänvisning.

Nästa arbetsmarknadsprognos presenteras i december 2019.